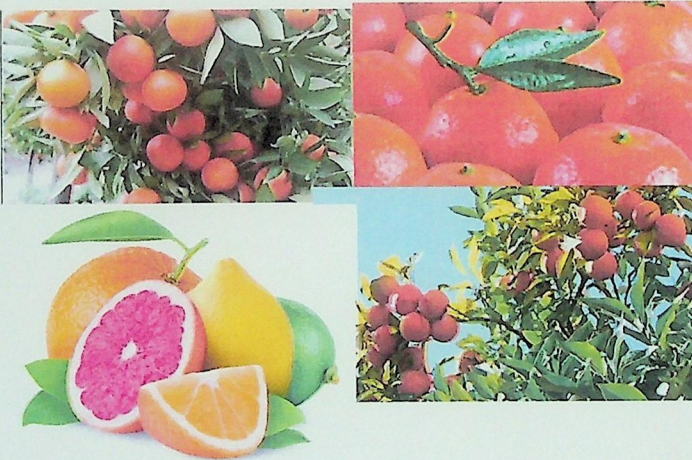

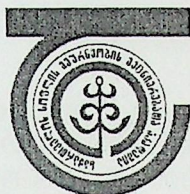
საქართველოს სოფლის მეურნეობის
მეცნიერებათა აკადემია

GEORGIAN ACADEMY OF
AGRICULTURAL SCIENCES

ციტრუსოვანი კულტურების ინტეგრირებული დაცვა (რეკომენდაციები)

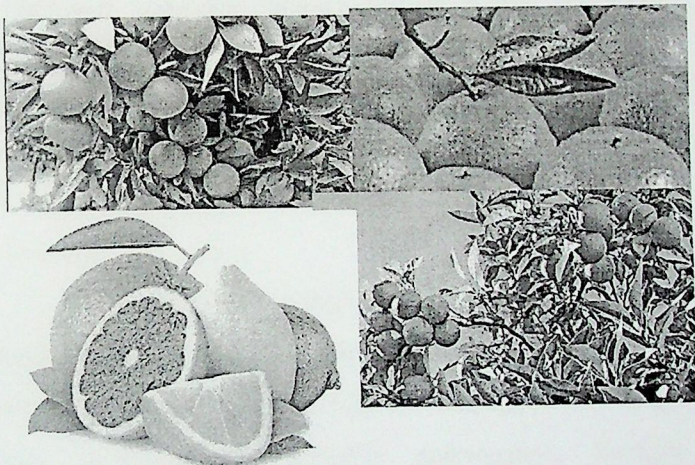
თბილისი
2018

საქართველოს სოფლის მეურნეობის
მეცნიერებათა აკადემია

GEORGIAN ACADEMY OF
AGRICULTURAL SCIENCES

ციტრუსოვანი კულტურების
ინტეგრირებული დაცვა
(რეკომენდაციები)

თბილისი
2018

ავტორი – აკადემიკოსი გურამ ალექსიძე,
საქართველოს სოფლის მეურნეობის
მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი,
ბიოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი

რედაქტორი – აკადემიკოსი ელგუჯა შაფაძე,
საქართველოს სოფლის მეურნეობის
მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიური
დეპარტამენტის უფროსი, ტექნიკის
მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ციტრუსოვანი კულტურების ინტებრირებული დაცვა

ეფექტურია გაზაფხულზე წამლობების დაწყებამდე გამხმარი და დაავადებული ტოტების გასხვლა და დაწვა, მაღსეკოთი და ვერცილიოზური ხმობით ძლიერ დაზიანებული მცენარეების ამოძირკვა და დაწვა, ამონაძირკვი ადგილების დეზინფექცია ქლორიანი კირით, გუმოზით და მეჭეჭიანობით დაზიანებული ადგილების მოჭრა და ჭრილობის დეზინფექცია 1% ბორდოული სითხით, ხოლო ჭრილობის ბადის მალამოთი ან ზეთოვანი საღებავით დაფარვა. ძლიერი დაზიანების შემთხვევაში აუცილებელია ამოძირკვა და დაწვა.

გაზაფხულზე (თებერვლის მეორე ნახევარი, მარტის დასაწყისი) ბაქტერიული ნეკროზის, ციტრუსოვანთა მეჭეჭიანობის (სკები) მაღსეკოს წინააღმდეგ გავრცელების კერებში გამოიყენება ბორდო ლუქსი (20-25 კგ/ჰა), კოპერ-ქაუნტ-N(1-2 კგ/ჰა).

გაზაფხულზე (აპრილი) იაპონური ჩხირისებრი ფარიანას წინააღმდეგ უნდა მოხდეს 10% კირის, 10%

თიხის, 2% რკინის ძალისა და 78% წყლის ნაზავით მავნებლებით დასახლებული შტამბისა და დედატოტების შელესვა.

გაზაფხულზე პირველი ვეგეტაციის დაწყებამდე (მარტის ბოლო - აპრილის დასაწყისი) – ფარიანების, ცრუფარიანების, ფრთათეთრას, სოკოვანი და ბაქტერიული დაავადებების წინააღმდეგ გამოიყენება კომბინირებული წამლობა, რომელშიც შედის მინერალური ზეთი- ეკო ოილ სპრეი ან სიპკამოლი (30-35 ლ/ჰა) და ფუნგიციდები: ბორდო ლუქსი ან ბორდო კაფარო ბლუ (20-25 კგ/ჰა). ფუნგიციდები გამოიყენება ციტრუსოვანი კულტურების მთელ ფართობებზე, მინერალური ზეთები კი მხოლოდ მავნებლის გავრცელების კერებში.

გაზაფხულზე (მაის-ივნისი) ციტრუსების მწვანე ბუგრის წინააღმდეგ გავრცელების კერებში გამოიყენება ბი-58 ახალი (2,2-2,8 ლ/ჰა), დინგო (2,8 ლ/ჰა), დეცის პროფი (0,2 კგ/ჰა) ან მისი შემცველი პირეტროიდული პრეპარატები. ეს პრეპარატები ასევე ეფექტურად მოქმედებენ აზიური ფაროსანის

ნიმფებსა და იმაგოზე. მაისში და სექტემბერში – ციტრუსოვანთა ფრთათეთრას წინააღმდეგ, იქ სადაც მავნებლის გავრცელების კერებია მტაცებელი ხოჭო-სერანგიუმის (კატანა) გაშვება, ნორმით 1000 ც/ჰა-ზე.

მაის-ივნისში, წაგრძელებული ბალიშა და ფქვილისებრი ცრუფარიანების წინააღმდეგ, მისი გავრცელების კერებში მტაცებელი ხოჭო-კრიპტო-ლემუსის გაშვება 2500-5000 ც/ჰა-ზე.

მაისის ბოლოს - ივნისის დასაწყისში იაპონური ცვილისებრი ცრუფარიანას წინააღმდეგ მისი გავრცელების კერებში პარაზიტ სკუტელისტას გაშვება ნორმით: 1 დედალი სკუტელისტა 15-20 ც. ცრუფარიანაზე. იგივე პერიოდში ყვითელი და მიხაკისფერი ფარიანების წინააღმდეგ მტაცებელი ხოჭო ლინდორუსის გაშვება ნორმით 10-15 ც. ხეზე, მავნებლის გავრცელების კერებში, მავნეობის ეკონომიკური ზღვრის პირობებში (10-25 ც. ფოთოლზე).

ნაყოფების გამონასკვის შემდეგ (ივნისის ბოლო - ივლისის დასაწყისი), ფრთათეთრას, ციტრუსების ბეწვიანი წითელი ტკიპას, ვერცხლისფერი ტკიპას, ფარიანების, ცრუფარიანების, სოკოვანი და

ბაქტერიული დაავადებების წინააღმდეგ კომბინირებული ნაზავის გამოყენება, რომელშიც შედის კონფიდორი, ნუპრიდი (0,5-1,25 ლ/ჰა), ნურელ დ (1,5 ლ/ჰა), ასევე ბორდო ლუქსი ან ბორდო კაფარო ბლუ (20-25 კგ/ჰა) ან სხვა სპილენძის შემცველი ფუნგიციდი. ივლისის მეორე ნახევარში – აგვისტოში, ბალიშა და ფქვილისებრი ცრუფარიანების წინააღმდეგ გამოიყენება ხოჭო კრიპტოლემუსი, 7500-10000 ც/ჰა. შემდეგ პერიოდში ყვითელი და ყავისფერი ფარიანების წინააღმდეგ მაღალეფექტურია მტაცებელი ხოჭო ლინდორუსის გაშვება, 15-20 ც ხეზე.

აგვისტოს მეორე ნახევარში ზემოთ ჩამოთვლილი მანე მწერების, აგრეთვე აზიური ფაროსანას ტკიპებისა და დაავადების წინააღმდეგ გამოიყენება იგივე კომბინირებული ნაზავები. იმ ნაკვეთებში, სადაც ფარიანებით და ცრუფარიანებით დაზიანება მაღალია (11-50 მატლი ფოთოლზე) გამოიყენება მინერალური ზეთები- აგრომინერალ ოილი (ზაფხულის ზეთი 25-30 ლ/ჰა).

მოსავლის აღებამდე 30 დღით ადრე, სექტემბრის ბოლოს ოქტომბრის დასაწყისში ციტრუ-

სოვანთა ფრთათეთრას, ფარიანების, ცრუფარიანების, აზიური ფაროსანას და დაავადებების წინააღმდეგ გამოიყენება კომბინირებული ნაზავი, რომელშიც შედის: მინერალური ზეთი, კონფიდორი, ნუპრიდი (0,5-1,25 ლ/ჰა), ნურელ დ (1,5 ლ/ჰა), ბორდო ლუქსი ან ბორდო კაფარო ბლუ (20-25 კგ/ჰა) ან სხვა სპილენძის შემცველი ფუნგიციდი. ფუნგიციდები გამოიყენება ციტრუსოვანთა მთელ ფართობზე, ინსექტიციდები კი მხოლოდ მავნეობის ეკონომიკური ზღვრების გათვალისწინებით.

ციტრუსები ხასიათდება დასარეველიანების მაღალი ფონით. ციტრუსებში გამოიყენება მხოლოდ ვეგეტირებულ სარეველებზე მოქმედი ჰერბიციდები.

მრავალწლიანი მარცვლოვანი ორლებნიანი სარეველების (მდელოს მელაკუდა, ძურწას სახეობები, მატიტელა, შალაფა, მსოხანი ჭანგა, ჯიჯლაყა, ეკალიჭი) წინააღმდეგ გამოიყენება: კორფოსატი მაქსი (გლიფოსატი ამონიუმის მარილი) – 4-6 კგ/ჰა; რაუნდაპი მაქსი (გლიფოსატი კალიუმის მარილი) – 3-5 ლ/ჰა; მრავალწლიანი მარცვლოვანი ორლებნიანი სარეველების წინააღმდეგ (გლერტა, ჭიაფერა, ჭორ-

ტანა) - გლიფოსანი (გლიფოსატი) - 2-4 ლ/ჰა;
ამბროზია, ეწრის გვიმრა, ჩაქვის ბალახი - ურავან
ფორტე 500 (გლიფოსატი კალიუმის მარილი) - 3-5
ლ/ჰა; ჰერბიციდების შესხურება ხდება მაისში,
სამუშაო ხსნარის ხარჯვის ნორმა 300 ლ/ჰა;

საქართველო, თბილისი
0102, ივანე ჯავახიშვილის ქ. №51
საქართველოს სოფლის მეურნეობის
მეცნიერებათა აკადემია

www.gaas.dsl.ge

E-mail:info.gaas.georgia@gmail.com

Tel/Fax: (+995 32) 294 13 21